10/05/2019

Архим. Емилиан Симонопетритски се е преставил в Господа

Тази сутрин е починал архим. Емилиан Симонопетритски, старец на манастира „Симонопетра“ на Света гора. По здравословни причини през 2000 година отец Емилиан се премества в манастира “Благовещение Богородично” в Ормилия, Халкидики, където е и починал.

Българските читатели познават словото на архим. Емилиан от сборника с негови беседи „Усещане за Бога“, издание на „Омофор“, който излезе през 2011 г. и претърпя два тиража. През 2016 излезе още един сборник с негови

беседи със заглавие „За надеждата в Бога. Осем слова за духовното израстване” – издание на старинния храм „Света Параскева“ в Пловдив.

Архим. Емилиан (в мире Александрос Вафидис) е роден в Никея, обл. Пирея, през 1934 г. Постриган е за монах през 1960 г. в манастира „Дусику“. През следващата година вече е йеромонах, духовник и игумен на св. обител “Преображение Господне” (Големия Метеор). През 1973 г. цялото братство се премества в манастира „Симонопетра“ (Света гора), където старецът Емилиан е избран за игумен и остава такъв до 2000 г., когато се оттегля поради болест в манастира „Благовещение Богородично“.

Представяме ви една от беседите, включени в сборника „Усещане за Бога“…

Великото тайнство Брак

Никой не се съмнява, че най-важният ден в живота на човека, след раждането и кръщението, е този на брака. Разбира се, едно от установленията, които светският ураган на нашето време се опита да разруши, беше и всечестното и свещено тайнство Брак.

За мнозина бракът е средство за развлечения и удоволствия. Обаче животът е нещо сериозно. Той е духовна борба, път към една цел, небето. А бракът е повратен момент и изключително важно средство по този път. Никому не се позволява да избяга от връзките на брака. Или трябва да извърши един духовен брак, посвещавайки себе си на Бога, или да се съчетае със съпруг в брачното тайнство.

Темата, която ще ни занимае днес, е бракът като тайнство. Ще видим как е възможно бракът да спомогне в духовния ни живот, за да продължим темата, която започнахме в предишната си беседа. Знаем, че бракът е установен от Бога. Той е честен [1], той е „велико тайнство“ [2] . Нежененият човек просто преминава през живота и си отива, докато жененият живее своя живот.

Но как мислят съвременните хора за това свещено учреждение на брака, за това „велико тайнство“, което нашата Църква благославя? Женят се – и имаш чувството, че се събират две каси, два интереса, две тщеславия. Събират се двама души без идеали, две нули, бихме казали. Защото хора без идеали, без духовни търсения не са нищо друго, освен нули.

Чуваш непрекъснато около себе си: Ожених се, за да си живея живота, а не за да се затворя зад четири стени. Ожених се, за да разнообразя живота си, чуваш да казва друг. И дават децата си, ако имат деца, на някоя чужда жена,

за да могат свободно да ходят по театри, кина и светски събирания. Така домът им става хотел, в който се завръщат вечерта, или по-скоро след полунощ, след увеселението, за да се наспят. Хората вътре в себе си са празни, затова чувстват у дома си една действителна празнота. Никакво удовлетворение не намират там и тичат и се хлъзгат насам-натам, за да намерят щастието си.

Женят се без разбиране, без чувство за отговорност, защото желаят да се оженят или защото мислят, че е необходимо, за да бъдат социални хора. Обаче какъв е резултатът? Виждаме го всеки ден. Брачните крушения са познати на всички нас. Един светски брак, според съвременните разбирания, може да има само една характеристика: че е убиец на духовния живот на човека. Затова трябва да почувстваме, че ако се провалим в брака си, почти сме се провалили и в духовния си живот. Ако успеем в брака си, успели сме и в духовния си живот. Успехът или неуспехът ни, напредъкът или катастрофата в духовния ни живот започва от нашия брак.

И тъй, понеже това е една толкова сериозна тема, заслужава да видим кои са необходимите предпоставки и каква подготовка е нужна, за да бъде постигнат един успешен, един наистина християнски брак.

За да осъществи човек сполучлив брак, ще трябва още от малко дете да получи подходящо възпитание. Както детето трябва да чете, както се учи да мисли и да се интересува за родителите си или за здравето си, така ще трябва да се подготви, за да може да осъществи сполучлив брак.

Обаче в наше време никой не се интересува да подготви децата за това велико тайнство, което ще играе първенствуваща роля в живота им. Нито родителите се интересуват, ако не броим въпроса за зестрата, от която действително се интересуват. Детето от малко трябва да се научи да обича, да дава, да се лишава, да слуша. Да чувства, че чистотата на душата и тялото му е драгоценно съкровище, което трябва да пази като зениците на очите си.

Характерът на детето трябва да бъде изграден нормално, за да стане честен, доблестен, решителен, откровен, радостен човек, а не нещастно създание, което ще оплаква непрекъснато съдбата си, безволев субект без никаква мисъл и сила.

Детето да се научи от малко да се интересува от някаква наука или професия, така че утре да е в състояние да издържа семейството си, или ако

е момиче, да помага, ако се наложи. Жената трябва да се научи да бъде домакиня, дори и когато е образована. Да се научи да готви, да шие, да бродира. Но, отче, ще каже някой, това, което говориш, е ясно от само себе си. Попитайте съпрузите и ще видите колко жени, когато се омъжват, не разбират нищо от домакинство.

Изборът на другар в живота е въпрос, който не бива да се отлага, когато дойдем до подходящата възраст. Във всички случаи човек не бива да бърза, понеже „бърз брак – бързо разочарование“, но и да не отлага този свой жизненоважен въпрос. Не бива да се бави, понеже забавянето е смъртна опасност за душата му. По правило нормалният ритъм на духовния живот на човека започва с брака. Неженените човек все едно, че живее в коридора: не е влязъл още в стаите. Родителите нека се грижат детето да има социално поведение, но и да се моли този благословен час да дойде като дар, изпратен от Бога.

Естествено, когато стигне до избор на съпруг, ще вземе предвид и мнението на родителите си. Колко пъти вие, които сте родители, сте почувствали нож да пронизва сърцето ви, когато децата ви не са ви питали за онзи, който ще ги съпътства в живота им? Майчиното сърце е чувствително и не понася такова нараняване. Детето трябва да пита родителите си, защото те притежават една особена проницателност да улавят нещата, които се отнасят до тях. Това обаче не означава, че бащата и майката трябва да упражняват натиск върху детето си. Нека го оставят в крайна сметка свободно да направи избора си.

Ако принудиш детето си по въпроса за брака му, то ще те смята за отговорен, ако нещата не вървят добре. С натиск никога не излиза нещо добро. Ще му помогнеш, но ще го оставиш да избере онзи, когото ще предпочете, или онзи, към когото ще изпита любов – любов, не съчувствие или съжаление. Ако детето ти след едно запознанство ти казва: „Жал ми е за нещастния човек, ще се оженя за него“, тогава да знаете, че сте в преддверието на несполучлив брак. Само човекът, когото ще предпочете или ще обикне, може да остане цял живот редом до детето ни. Ще трябва и двамата, мъжът и жената, да желаят брак, да бъдат привличани един от друг, да желаят истински, вътрешно, спонтанно да живеят заедно. По този въпрос не е възможно да насилваме децата си. По някой път, от любов, си мислим, че са наше притежание, наша собственост и можем да правим с тях каквото пожелаем. Така детето ни става негодно за живота създание, и като семейно, и като несемейно.

При всички случаи бракът ще бъде предшестван от запознанството, което е толкова деликатен въпрос, и въпреки това го забравяме. Никога не бива да разчитаме на запознанството, ако не сме сигурни, че то е обективно. Любовта не заслепява човека. Любовта му отваря очите, за да вижда другия какъвто е, с недостатъците му. „Обувка от дома ти, пък дори и закърпена“, казва народът. Т. е. вземи човек, когото познаваш. И запознанството трябва винаги да е свързано с обручение, т. е. годеж, което също е много труден въпрос.

Когато предложих на една девойка да си помисли сериозно дали трябва да продължи годежа си, тя ми отговори: „Ако скъсам, майка ми ще ме заколи“. Но тогава това не е годеж, щом не съществува възможността той да бъде развален. Сгодявам се не означава, че на всяка цена ще се оженя. Означава, че изпитвам дали трябва да се оженя за човека, за когото се сгодявам. Ако една девойка не е в състояние да разтрогне годежа си, не бива да се сгодява – или по-добре, нека не стига до брак. Във фазата на годежа трябва да сме много внимателни, защото така ще имаме много по-малко катастрофи и нещастия след брака. Също, по време на запознанството [3], както казва някой, дръж сърцето си и с двете си ръце, все едно че си срещнал мечка. Защото знаете колко опасно е сърцето, което може, вместо до брак, да те доведе до грях. Съществува вероятност човекът, когото си избрал, да гледа на теб като на играчка или като на зъбна четка за проба. И после ще скърбиш и ще плачеш. Но ще бъде вече много късно, защото този, когото си мислел за ангел, ще се окаже направен от кал.

Не избирай човек, който пилее времето си по заведения, развлечения, пътувания и разкош. Нито такъв, за когото ще откриеш, че под думите на обич крие егоизъм. Не избирай за своя жена такава, която прилича на барут, и щом й кажеш нещо, избухва. Не става за твоя съпруга.

Също така, ако искаш да осъществиш действително сполучлив брак, не доближавай онази девойка или младеж, който не може да остави родителите си. Христовата заповед е ясна: „Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се прилепи до жена си“ [4]. Когато виждаш, че другият е прилепен до майка си или до баща си, когато виждаш, че ги слуша с отворена уста и че е готов да направи каквото каже бащата или майката, бягай далече. Това е един емоционално болен, един духовно незрял човек и не ще можеш да съградиш семейство с него. Този, когото ще направиш твой съпруг, трябва да има мъжество. Но как може да има мъжество, ако още не е научил, не е разбрал, не е асимилирал, че домът му е бил саксията, в която са го посадили, за да го извадят впоследствие и да го присадят някъде другаде?

Когато предстои да избереш човека на живота си, обърни внимание да не би да е затворен тип и да няма приятели. Ако днес няма приятели, утре ще му е много трудно да има теб за приятел и съпруг(а).

Внимавай с мърморковците, с тези, които постоянно се оплакват, и с меланхолиците, които приличат на плачещи птици. Внимавай с онези, които непрекъснато се оплакват: „Не ме обичаш, не ме разбираш“. Нещо с тези Божии създания не е наред. Внимавай още с фанатиците и със свръхрелигиозните. Не с набожните, а със свръхрелигиозните, които се смущават от незначителни неща, всички са им виновни и са свръхчувствителни. Как ще живееш с такъв човек? Все едно да седиш върху тръни.

Също внимавай и с онези, които считат брака за нещо лошо, за затвор. Онези, които казват: „Никога през живота си не съм мислил за брак“.

Също внимавай и с онези псевдохристияни, които гледат на брака като нещо низко, като грях, които веднага навеждат поглед, щом чуят нещо, свързано с брака [5]. Ако се ожениш за такъв, той ще бъде трън за тебе или товар за манастира му, ако се замонаши.

Внимавай с онези, които мислят, че са съвършени, и не намират в себе си никакъв недостатък, докато в другите непрекъснато намират недостатъци. Внимавай с онези, които мислят, че са „Божии избраници“ [6] и че могат да променят целия свят.

Обърни внимание и на един сериозен въпрос – наследствения. Опознай добре бащата, майката, дядото, бабата, чичото. Също – дали са налице елементарните материални предпоставки.

Преди всичко обаче обърни внимание на вярата на човека. Има ли вяра? Има ли идеали човекът, когото мислиш да направиш другар в живота си? Ако Христос за него не значи нищо, как ще можеш ти да влезеш в сърцето му? Ако не е могъл да оцени Христос, мислиш ли, че ще оцени теб? [7] Свещеното Писание казва на мъжа: Жена ти да бъде „жена на твоя завет“ [8], т. е. на твоята вяра, на твоята религия, да бъде тази, която ще те свързва с Бога. Само тогава можеш да сключиш, както казват отците на Църквата ни, брак „с разрешението на епископа“ [9], т. е. с църковна санкция, а не с формално позволение. Предварително поговори с духовника си. Проучи с него всяко нещо и той ще застане до теб като истински приятел, и когато стигнете до желания край, тогава вече бракът ще бъде за тебе дар от Бога. Ще бъде

дарба, понеже „всеки си има своя дарба“ [10] – на всекиго от нас Бог дава отделна дарба. Изпраща единия в брака, а другия – в девството. Не че Бог прави избора, казвайки: „Вие ще вървите насам, а вие – натам“, но онова, което избира сърцето ни, за него Бог ни дава смелостта, куража и силата да го доведем докрай.
Ако така сте избрали вашия човек, тогава сте зарадвали Бога. Свържете го с вашия духовник. Ако нямате, изберете и двамата един духовник, който ще бъде вашият старец, вашият отец (баща) – онзи, който ще ви припомня и ще ви сочи Бога.

В живота си ще имате много трудности. Въпросителните ще се сипят като дъжд. Грижите ще ви обграждат и ще виждате често-често християнският ви живот да става труден. Не се тревожете. Бог ще помогне. Ти направи онова, което зависи от теб. Можеш ли да четеш духовна литература пет минути на ден? Чети. Можеш ли да се молиш пет минути на ден? Моли се. И ако не можеш пет, помоли се две. Останалото е работа на Бога.

Когато виждаш в брака си трудности, когато виждаш, че духовният ти живот не напредва, не се отчайвай. Не се задоволявай обаче и с постигнатото. Издигни сърцето си към Бога. Спомни си за онези, които са Му дали всичко, и прави каквото можеш, за да им подражаваш [11], макар и само с копнежа на сърцето си. Остави делото на Христос. Когато напреднеш така, ще почувстваш наистина коя е целта на брака. В противен случай ще се луташ в живота си така, както се лута слепец. И тъй, каква е целта на брака? Ще се спра на три главни цели. Първо, бракът е път на болката. Дружбата между мъжа и жената се нарича съюз [12], т. е. под един и същи ярем носят общ товар. Бракът е съвместно вървене и съучастие в болката, но, разбира се, и в радостта. Но обикновено шест струни на живота звучат печално и само една – радостно. Ще пият мъжът и жената от общата чаша на бурята, скръбта и неуспеха. При извършването на тайнството Брак свещеникът дава на младоженците да пият от една и съща чаша, която се нарича „обща чаша“ [13], защото заедно ще понесат тежестите на брака. Тази чаша се нарича и „съюз“, защото се съединяват, за да носят заедно радости и болки [14].

Когато двама души се женят, те сякаш казват: „Заедно ще вървим напред, ръка за ръка, и в приятните неща, и в неприятните. Ще преминем мрачни часове, скръбни часове, пълни с теготи, монотонни часове. Но в дълбоката нощ трябва да покажем, че вярваме в слънцето и светлината“. О, възлюбени, кой може да каже, че в живота си не преминава през трудни моменти? Обаче не е малко нещо да знаеш, че в трудностите ти, в безпокойствата, в

изкушенията ти, ще държиш в ръката си една друга обична ръка. Новият Завет казва, че всеки човек ще изпита болка, особено встъпващият в брак. „Развързан ли си от жена? – пита апостол Павел, сиреч неженен ли си. – Не търси жена. Но и ако се ожениш, няма да съгрешиш“. Ако се ожениш, нямаш грях. „И девица, ако се омъжи, няма да съгреши. Но такива ще имат грижи за плътта, а пък аз ви щадя„ [15]. От мига, в който се жениш, да помниш, казва, че ще те боли много, ще страдаш, животът ти ще бъде кръст, ала разцъфнал кръст. Ще има и радости, и усмивки, и красоти. Когато пък в живота си имаш слънчеви дни, спомни си за цветята, които крият в себе си един кръст [16]. Така и в твоя слънчев ден ненадейно може да се появи кръст.

Животът не е забава, както мислят някои, които стигат до брак и после падат от небето на земята. Бракът е широко море, което не знаеш какво ще ти донесе. Взимаш твоя човек, когото си избрал със страх, трепет и с голямо внимание, и след година, две или пет откриваш, че си се излъгал.

Измамно е да вярваме, че бракът е път, по който трябва да търсим нашето щастие, отричането от кръста. Брачната радост е мъжът и жената да подложат и двамата раменета си и така да напредват по житейските стръмнини. „Не сте страдали? Значи не сте обичали“, казва един поет. Само онзи, който страда, може наистина да обикне. Затова скръбта е необходим елемент на брака. „Бракът – казва един древен поет и философ – е свят, който се разкрасява от надеждата и заздравява от нещастието“. Както стоманата се закалява в огъня, точно така и човекът се калява в брака, в огъня на трудностите. Когато гледаш на брака си отдалеч, всичко ти изглежда като по мед и масло, всичко ти се усмихва. Когато приближиш, тогава ще видиш колко жестоки мигове крие.

„Не е добре за човека да бъде сам“ [17], казва Бог, затова е поставил до него другар, помощник във всичките моменти от живота му, особено в борбата за вярата, защото, за да задържиш вярата си, трябва да преминеш през много болка. Бог изпраща на всички ни Своята благодат. Изпраща я обаче, когато ние сме готови да търпим и да страдаме. Някои, щом видят препятствия, си плюят на петите. Забравят и Бог, и Църква. Ала вярата, Бог, Църквата не са риза, която сменяме, щом се изпотим.

И тъй, бракът е път всред скърби и радости. Когато скърбите започнат да ти се струват непоносими, спомни си, че Бог е с теб. Той ще понесе кръста. Той, Който те е венчал. Когато се молим на Бога, Той не винаги ни предлага незабавно решение. Води ни много бавно. Понякога минават и години. Светият Дух „ходатайства за нас с неизказани въздишки“ [18]. С други думи,

ти се измъчваш, а заедно с теб страда Сам Христос. Трябва да понесем болката, иначе нашият живот няма да има истински смисъл.

Второ, бракът е път на любовта. В него се създава един нов човек, „ще бъдат една плът„ [19], казва Евангелието. Бог съединява двама души и ги прави един. От съюза на двамата, които решават да съгласуват стъпките си и да синхронизират туптенето на сърцето си, произлиза един човек. С тази дълбока и струяща любов единият е постоянно присъствие, жива действителност в сърцето на другия. Да съм женен означава да не мога да живея нито ден, ако е възможно дори и няколко мига, без спътника в живота ми. Мъжът ми, жена ми е част от моето същество, от моята плът, от моята душа; мое допълнение. Представлява заниманието на ума ми.

Представлява причината, поради която усещам туптенето на сърцето си.

Разменят годежните пръстени, за да покажат, че в перипетиите на живота ще останат накрая пак свързани. Всеки носи пръстена, върху който е изписано името на другия, и го слага символично на пръста, откъдето започва една вена, водеща право към сърцето. Тоест името на другия е написано на неговото сърце. Единият, бихме казали, дава на другия кръвта от сърцето си. Затваря го вътре в душата си.

„Какво правиш?“ – попитали веднъж един писател. „Какво правя ли? – изненадал се той. – Странен въпрос. Обичам Олга, жена ми“. Мъжът живее, за да обича жена си. Жената живее, за да обича мъжа си.

Основното в брака е любовта. „Няма море и планина, няма място и време, нито горчив език, няма нищо, което да може да ни раздели“ – говорел един, който обичал жена си. „Ако можете, вземете го – казвала една съпруга, – скрит е вътре в сърцето ми“. Търсели мъжа й, за да го осъдят след една клевета, и той се укривал.

И тъй, брак означава съединяване в едно. Бог се гнуси от разединението и развода, желае неразрушимо единство [20]. Свещеникът изважда пръстените от левия пръст, слага ги на десния и сетне отново на левия и накрая ги слага на дясната им ръка. Понеже дясната ръка е онази, с която обикновено действаме. Това показва, че ръката ми вече е притежание на другия. Не върша нищо, което той не желае. Привързан съм към нея. Привързан съм към него. Живея за другия, затова търпя недостатъците му. Този, който не може да търпи другия, не може и да се ожени.

Какво желае другарят ми? Какво го интересува? Какво го радва? Това трябва

да радва, да интересува, да занимава и мен. Търся също поводи, за да му създам радост. Как да доставя днес радост на мъжа си, на жена си – това е въпросът, който си поставя всеки ден жененият човек. Интересуват го грижите, интересите, науката, работата, приятелите му, за да имат заедно всичко, за да показва, че е вътре в ежедневието му.

Ако трябва да отстъпи, отстъпва. Онзи, който обича, си ляга последен и става пръв сутринта. На родителите на другия гледа като на свои собствени родители, с преданост, с обич. Защото знаем много добре, че когато детето се жени, за родителя – дори да е подготвил брака – това е един също много труден момент. Бракът е нещо, което кара майката и бащата да плачат, понеже се разделят с детето си.

Жената изразява любовта си към мъжа чрез подчинението си към него. Подчинява му се, точно както Църквата на Христос [21]. Щастие за нея е да изпълнява волята на мъжа си. Капризите, инатите, сръдните са брадвени удари по дървото на съпружеското благополучие.

Жената е сърцето. Мъжът е „главата“. Жената е сърцето, което обича. При трудностите на мъжа помага така, както е помогнала императрица Теодора на мъжа си да се задържи на трона [22]. Когато е радостен, се стреми още повече да го въздигне на висотата на идеалите му. Когато е наскърбен, застава като прекрасен и спокоен свят, за да му предложи спокойствие.

Мъжът трябва да помни, че жената му е поверена от Бога. Тя е душа, която Бог му е дал, за да я върне при Него. Затова обича жена си, както Христос – Църквата Си [23]. Защитава я, грижи се за нея, дава й сигурност, особено когато е притеснена и болна. Знаем, бездруго, колко е чувствителна женската душа, затова, както казва и апостол Петър, „отдаваме чест на женския пол като на по-слаб съсъд“ [24]. Женската душа се наранява, изпада в малодушие, променя се твърде лесно, отчайва се внезапно. Затова мъжът трябва да я подкрепя, изпълнен с любов и нежност, та да успее да стане нейното съкровище.

Бракът, възлюбени, е като лодчица, която плава сред вълните, между скали. Малко ако не внимаваш, ще стане на трески.

Бракът, казахме, е, първо, път на болката, второ – път на любовта и, трето – път към небето, Божие призвание. Той е, както казва Свещеното Писание, „велико тайнство“ [25].

Знаем седемте тайнства. Тук тайнство означава белег за скритото

присъствие на някое истинско събитие. Иконата е тайнство. Когато й се покланяме, не се покланяме на дървото, а на Христос или на св. Богородица, или на светеца, който тайнствено присъства на нея. Честният Кръст е символ на Христос. В него тайнствено присъства Христос. Нещо такова е и бракът. „Където са двама или трима събрани в Мое име, там съм и Аз посред тях“ [26]. Двама души се женят в името на Христос: те вече стават знак, който съдържа и изобразява Самия Христос.

Следователно, когато гледаш на една брачна двойка по този начин, все едно виждаш Христос. Налице е един вид богоявление. Затова на други места при извършване на тайнството поставят венец, за да покажат, че мъжът е Царят Христос, а жената – Църквата, или пък използват маслинени клонки [27].

И тъй, всичко в брака е символика. Запалените свещи символизират петте девици. Когато свещеникът ги поставя в ръцете на младоженците по време на тайнството, все едно че им казва: „Очаквайте Христос подобно на петте девици“ [28]. Или символизират огнените езици, които слезли на Петдесетница и били всъщност присъствието на Светия Дух [29]. Свещеникът взима пръстените им, халките, от светия престол, където ги е сложил предварително, и ги поставя на масата [30], за да покаже именно това, че бракът започва от Христос и в Него ще завърши. Свещеникът също така съединява ръцете им, за да покаже, че ги съединява Самият Христос. С други думи, Христос се вплита в тайнството и в живота им [31].

Всичко, което се използва при извършването на брака, е сянка и символ, показващи, че там е Христос. Когато седиш и внезапно виждаш сянка, разбираш, че някой идва. Не го виждаш, обаче знаеш, че идва. Рано сутрин се събуждаш и виждаш, че хоризонтът на изток е яркочервен. Казваш си, че след малко ще изгрее слънцето. Действително там, зад планината, се показва слънцето.

Когато виждаш брака си, мъжа си, жена си, когато виждаш притесненията си, тялото на съпруга си, всичко вътре вкъщи, знай, че това са белези на Христовото присъствие. Все едно че чуваш стъпките Му, като че идва, като че предстои сега да чуеш и гласа Му. Всичко това са сенки, показващи, че с нас е Христос [32]. Вярно е, че поради нашите грижи не усещаме присъствието Му. Виждаме Го обаче в сенките и сме сигурни, че е с нас. Именно затова в древност не са имали отделно последование на тайнството. Взимали мъжа и жената, завеждали ги в църквата, причастявали ги и си тръгвали. Какво означава това? Че животът им вече е заедно с Христос.

Символ на Христовото присъствие са и венците. По-специално те символизират мъченичеството. Помните ли св. Четиридесет мъченици, които Христос увенчал в заледеното езеро? Тъй увенчава сега Църквата младоженците, като поменава и св. Прокопий, който посъветвал няколко жени да приемат мъченичество, за да покажат любовта си към Христос [33]. Следователно мъжът и жената носят венци, за да покажат, че са готови да станат мъченици заради Христос, Който е заедно с тях. Женя се означава: живея и умирам за Христос. Женя се означава: желая и жадувам Христос.

Кои други били увенчавани? Били увенчавани царете. Следователно венците показват, че съпрузите са царе и домът им – царство, царство на Църквата, част от Църквата.

Кога започнал бракът? Когато човекът съгрешил. Преди това не съществувал брак в съвременния му смисъл. Когато след грехопадението първите хора загубили рая, тогава Адам познал Ева [34] и започнал бракът. Защо? За да помнят падението и изгонването си и да търсят отново рая. Сега бракът става възвръщане към духовния рай, към Христовата Църква. Женя се означава, че ставам цар, ставам верен и истински член на Църквата на Христос и работя вече за Неговата слава.

Венците също така показват окончателната победа в Царството небесно. Когато свещеникът взима венците, казва на Христос: „Восприими венци их во царствии Твоем“ [35] – вземи венците им горе в Твоето царство.

Следователно бракът е път, който започва от земята и завършва на небето. Той е свързване, съюз с Христос, Който ни уверява, че един ден ще отидем на небето. Бракът е „мост, който отвежда земните на небето“ [36]. Църковното тайнство като че ни казва: „Преди любовта, мъжа, жената и ежедневните случки помни, че си предназначен за небето, че си стъпил на пътя, който трябва на всяка цена да те изведе там“. Невестата и младоженецът подават ръце, свещеникът ги хваща и така обикалят около масата, танцувайки и пеейки. Това означава, че бракът е пътят, пътешествието, което ще завърши на небето, във вечността.

В брака изглежда, че се женят двама. Не са обаче двама, а трима. Мъжът се жени за жената и жената – за мъжа, но двамата заедно се женят за Христос. Следователно трима взимат участие в тайнството и в живота вече стават трима.

На хорото ги повежда свещеникът, образът на Христос. Това значи, че

Христос ни е грабнал, изкупил ни е [37], пленил ни е, направил ни е Негови. Затова именно „това тайнство е велико„ [38].

Думата „тайнство“ на латински е преведена със sacramentum, което означава клетва. Тоест бракът е клетва, сключване на договор, съюз, както казахме по-горе. Той е постоянен съюз с Христос.

И тъй, „женя се“ означава: поробвам сърцето си на Христос. Ако искаш, можеш да се ожениш, ако искаш, не се жениш. Ако обаче се ожениш, бракът има този смисъл в твоята Православна църква, която те е родила. „Женен съм“ означава: роб съм на Христос.

Бележки

1. Евр. 13:4.
2. Еф. 5:32.
3. Под „запознанство“ (гр. γνωριμία) тук се има предвид не първоначалната среща, а това, което на разговорен език наричаме „ходене“. – Бел. прев.
4. Вж. Марк. 10:7.
5. Вж. Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Εἰς Κολοσσαεῖς ὁμιλία, 12, 6. // PG, t. 62, col. 388: „Защо се срамуваш от честното? Защо се изчервяваш пред непорочното? (…) [Това е] похулване на Божия дар, на корена на нашето битие“.
6. Вж. Рим. 8:33 и др.
7. Вж. Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Εἰς Κολοσσαεῖς ὁμιλία, 12, 7. // PG, t. 62, col. 390.
8. Мал. 2:14.
9. Св. Игнатий Антиохийски (Богоносец). Послание до Поликарп, 5. // Светоотеческо наследство. Изборник. С., 2001, с. 52; PG, t. 5, col. 724B.
10. 1 Кор. 7: 7.
11. Срв. Преп. Йоан Лествичник. Лествица. Прев. Нюйоркски митрополит Йосиф, С., 1996, стъпало 26, За различаването на помислите, страстите и добродетелите, 31, с. 160: „Светлина за всички човеци е монашеският живот“.
12. Букв. съвпрягане, съпружество (гр. συζυγία). – Бел. прев.
13. μεὼν Θεσσαλονίκης. Διάλογος, κεφ. 277. // PG, t. 155, col. 508B.
14. Καλλινίκου, Κων., Πρωτοπρ. Ὁ χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ. Ἔκδ. Γρηγόρη, Ἀθῆναι, 1968, σελ. 514.
15. 1 Кор. 7:27–28.
16. Като напр. макът, който има четири листенца с черна вулва в средата във формата на кръст.
17. Вж. Бит. 2:18.
18. Рим. 8:26.
19. Мат. 19:5; Марк. 10:8.

20. Мат. 19:3–9; Марк. 10:2–12.
21. Еф. 5:22–24.
22. Известно е, че Теодора подкрепила Юстиниан (527–565 г.) по време на въстанието „Ника“ (532 г.). Вж. Μιχαὴλ Γλυκᾶ. Βίβλος χρονική, ἀπὸ κτίσεως κόσμου μέχρι τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, 4. // PG, t. 158, col. 500C.
23. Еф. 5:25.
24. 1 Петр. 3:7.
25. Еф. 5:32.
26. Мат. 18:20.
27. Καλλινίκου, Κων., Πρωτοπρ. Ὁ χριστιανικὸς ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ. Ἔκδ. Γρηγόρη, Ἀθῆναι, 1968, σ. 513–514.
28. Мат. 25:1–11.
29. Деян. 2:1–4.
30. Последование на обучението, или годежа.
31. Γρηγορίου Θεολόγου. Ἐπιστολή 193. // PG, t. 37, col. 316C: „(…) присъствам и заедно с вас празнувам, и десниците на младите поставям една в друга, а двете заедно – в Божията [десница]“.
32. Вж. Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Εἰς Κολοσσαεῖς ὁμιλία, 12, 6. // PG, t. 62, col. 389: „Образ на Христовото присъствие е бракът“.
33. Последованието на венчанието споменава св. Четиридесет мъченици във втората молитва, а св. Прокопий – в отпуста. Вж. също: Жития на светиите. Т. 3. Света Гора Атон, 2001, с. 215; Т. 7, с. 216 и сл.
34. Бит. 4:1.
35. Последование на венчанието, молитва преди отпуста.
36. Богородичен акатист.
37. Вж. Гал. 3:13.
38. Еф. 5:32.

Превод: Алексей Стамболов